

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий морський гуманітарний інститут

Кафедра «Філологія»

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Термінознавство (морська термінологія)»

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>	
Програма навчання	<i>Освітньо-професійна</i>	
Галузь знань	<u>03</u>	<u>Гуманітарні науки</u>
Спеціальність	<u>035</u>	<u>Філологія</u>
Освітня програма	<i>«Технічний переклад у сфері морського бізнесу»</i>	
Цикл дисциплін	<i>Вибіркові</i>	
Курс та семестр	<i>3 курс, 6 семестр</i>	
Обсяг дисципліни	<i>3 кредити ECTS / 90 академічних годин</i>	
Види аудиторних занять	<i>Лекції, практичні заняття</i>	
Індивідуальні та (або) групові завдання	-	
Форми контролю	<i>Залік</i>	

Викладач:

Шерстюк Ольга Ігорівна, старший викладач кафедри «Філологія», контактна інформація: olusha972@gmail.com.

Мета дисципліни «Термінознавство (морська термінологія)» полягає у тому, щоб сформувати у студентів спеціальності «Філологія» повні, глибокі та усвідомлені знання про термінознавство як особливу дисципліну, яка узагальнює досвід термінологічної роботи, сприяє створенню й удосконаленню термінологічних систем окремих галузей (морська термінологія), виявляє риси, властиві будь-якому термінові, й відмежовуючи їх від тих, що є властивими термінам окремих термінологічних полів або термінів груп споріднених дисциплін.

Очікувані програмні результати навчання.

ПРН02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН03. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН06. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН07. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв’язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв’язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв’язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач вищої освіти:

- 1) знає особливості термінологічних лексичних одиниць, що використовуються у морській сфері, особливості перекладу термінів та термінологічних словосполучень;
- 2) розрізняє типи термінів, основні прийоми перекладу термінів, що вживаються у сфері морської справи.
- 3) користується термінологічними (друкованими та електронними) словниками, тезаурусами й стандартами.

Здобувач вищої освіти вміє:

- 1) вільно вживати морські терміни в практичній діяльності;
- 2) користуватися електронними словниками та базами даних;
- 3) аналізувати специфіку термінів, що пов’язані із морською сферою.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва тем, змістовних блоків та модулів	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійні
1	2	3	4	5	6
1	Тема 1. Історія термінознавства як науки. Поняття “термін” та його місце у терміносистемі.	2	2		6
2	Тема 2. Морська термінологія як окрема функціональна підсистема мов.	2	2		6
3	Тема 3. Походження морських термінів в англійській мові. Джерела запозичення морських термінів в англійській мові.	2	2		8
4	Тема 4. Лексико-семантичні процеси, що відбуваються у морській термінології англійської	2	2		8

	мови.				
5	Тема 5. Способи утворення монолексемних морських термінів	2	2		12
6	Тема 6. Способи утворення складних похідних морських термінів та словосполучень	2	2		10
7	Тема 7. Мовленнєві метафори в англійській морській термінології.	2	1		6
	Тема 8. Фразеологізація морських термінологічних словосполучень.	2	1		4
	Всього	16	14		60

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль навчальних досягнень здобувачів освіти за дисципліною забезпечується за допомогою поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль успішності – це систематична перевірка знань студентів, що проводиться викладачем під час аудиторних занять.

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі заліку.

Порядок проведення контролю успішності та оцінювання результатів навчання встановлено Положенням про організацію освітнього процесу в ОНМУ.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЗАСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Назвіть основні етапи розвитку термінознавства як науки. Які термінознавчі школи Ви знаєте?
2. Назвіть основні галузі термінознавства і дайте пояснення щодо сфери дослідження кожної з них.
3. Проаналізуйте подані визначення поняття "термін". Вкажіть або самостійно сформулюйте найбільш, на Вашу думку, повне та вичерпне визначення.
4. Що є однією з найважливіших умов існування терміна? ☐
5. Якими типами зв'язків зумовлена системність термінології? ☐
6. Перерахуйте основні вимоги, які висуваються до термінів. Наведіть власні приклади термінів, які не відповідають певним вимогам. ☐
7. Чи є, на Вашу думку, доцільним розмежування термінів та професіоналізмів? Наведіть власні приклади професіоналізмів та відповідних їм термінів.
8. Що таке "номенклатура" та "торговельний знак"? Яка різниця між цими поняттями? Наведіть власні приклади номенів та паронімів.
9. Що є професійною морською підмовою?
10. Чим відрізняється термін "корпоративна мова" від терміну "фахова мова"?
11. Яка мова використовується у морській комунікативній системі?
12. Що таке флотська тематична лексика?
13. Які тематичні групи морських термінів згідно з предметно-семантичною систематизацією Ви знаєте? Наведіть по три приклади до кожної групи (англійський – український варіант).
14. Охарактеризуйте взаємозв'язок термінів за наступною схемою класифікації: об'єкти

мореплавання; суб'єкти мореплавання; процеси, діяльність, пов'язані із попередніми тематичними групами; □ властивості, ознаки, пов'язані із попередніми тематичними групами. □

15. Яке походження має більшість морських термінів англійської мови?

16. В яких інших германських мовах терміни англосаксонського походження мають відповідності?

17. Назвіть причини запозичення термінів з різних мов. Наведіть по одному прикладу.

18. Які способи словотворення морських термінів на базі однокореневих слів за існуючими в мові зразками Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу на кожний.

19. На якій основі лексико-граматичних видів термінів і слів здійснюється типологія в морській термінології?

20. Наведіть три приклади явища багатозначності морських термінів з перекладом.

21. Наведіть три приклади омонімів, коли вони відносяться до різних частин мови?

22. Наведіть три приклади омонів, коли вони відносяться до одної частини мови і мають різні значення (з перекладом).

23. Наведіть три приклади омонімів, коли вони відносяться до різних спеціалізацій (з перекладом).

24. Наведіть три приклади синонімів (з перекладом).

25. Наведіть по два приклади омонімів у межах мікросистем: найменування частин судна, дій і процесів, навігаційно-вимірювальної термінології, в характеристиках судна (8 прикладів).

26. Назвіть семантичні способи утворення морських термінів. Наведіть по два приклади до кожного способу з перекладом.

27. Які словотворчі моделі морських термінів Ви знаєте? Наведіть по два приклади до кожної моделі.

28. Які моделі конверсії морських термінів Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу до кожної моделі.

29. Наведіть два приклади з перекладом морських термінів, що входять до складу авіаційної термінології.

30. Поясніть значення продуктивних префіксів inter-, non-, over-, re-, un-, anti, counter, mini, out, de-, micro-, self-, ex-, multi- та наведіть по два приклади з кожним.

31. Поясніть значення продуктивних суфіксів - er-, -ion, -man, -ize / -ise, -ing, -age, -al, -ment, -ive, -able, -proof, -ty/-ity та наведіть по два приклади з кожним.

32. Наведіть три приклади застарілих термінів з перекладом, що вийшли з ужитку.

33. Наведіть один приклад складного терміну з перекладом, де виражається взаємозв'язок термінологічної та загальноновживаної лексики.

34. Наведіть три приклади морських термінів з перекладом, що складаються з двох основ.

35. Поясніть значення суфікса -ed у складних похідних морських термінах. Наведіть два приклади складних морських термінів з цим суфіксом, з перекладом.

36. Поясніть значення суфікса -al у складних похідних морських термінах. Наведіть два приклади складних морських термінів з цим суфіксом, з перекладом.

37. Поясніть значення префіксів anti-, ex-, super-, sub- у складних похідних морських термінах. Наведіть по одному прикладу складних морських термінів з цими префіксами, з перекладом.

38. Поясніть значення напівафіксів all-, mini-, -free, -man, -proof. Наведіть по одному прикладу складних морських термінів з цими напівафіксами, з перекладом

39. Наведіть три приклади морських термінів з перекладом, в яких першим елементом є дієприкметник.

40. Наведіть три приклади морських термінів з перекладом, в яких першим елементом є числівник або прикметник зі значенням кількісного вмісту.

41. Наведіть два приклади морських термінів з перекладом, в яких першим елементом є скорочення.

42. Наведіть один приклад з перекладом, в якому складний похідний морський термін складається з простого слів і декількох словосполучень.

43. Яка функція термінологічної метафори? Що ж джерелом для створення термінологічної метафори?

44. Поясніть різницю між мовною та художньою метафорою.
45. Що є основною властивістю концептуальної метафори?
46. Назвіть три основні особливості концептуальної метафори. Наведіть два приклади термінологічних метафор, утворених від концептуальної метафори sea.
47. Які категорії антропоморфної метафори у морській термінології Ви знаєте? Наведіть два приклади з перекладом до кожної категорії. (Всього 8 прикладів).
48. Яка особливість зооморфних метафор у морській термінології?
49. Які категорії зооморфної метафори у морській термінології Ви знаєте? Наведіть два приклади з перекладом до кожної категорії. (Всього 4 приклади).
50. Наведіть два приклади колірної метафори у морських термінах з перекладом.
51. Наведіть два приклади метафор, пов'язаних з характеристикою судна, його частиною або методом навігації.
52. Наведіть два приклади біблійної метафори у морських термінах з перекладом.
53. Поясніть перетворення професіоналізмів у фразеологізми.
54. Які класифікації фразеологічних сполучень Ви знаєте?
55. Що є фразеологізмами з константною залежністю компонентів? Наведіть три приклади з морської лексики з перекладом.
56. Що є фразеологізмами з константно-варіантною залежністю компонентів? Наведіть три приклади з морської лексики з перекладом.
57. Що є фразеологізмами з константною варіантно-змінною залежністю компонентів? Наведіть три приклади з морської лексики з перекладом.
58. Що є фразеологізмами з константно-змінною залежністю компонентів? Наведіть три приклади з морської лексики з перекладом.
59. Як можна класифікувати фразеологізми в залежності від частин мови? Наведіть три приклади з морської лексики з перекладом до кожного типу?

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основна література

1. Булик-Верхола С. З. Основи термінознавства. Львівська політехніка, 2016. 192 с.
2. Лавриненко А. А. Практический курс перевода (английский – украинский языки). Киев: КиМУ, 2016. 208 с.
3. Навальна М. Науково-технічна термінологія. Навчально-методичний посібник. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2013. 84 с.
4. Теория и практика перевода (английский и украинский языки) / Гарник И. В., Кинщак А. М., Лавриненко А. А., Кавицкие Т. И. Киев: КиМУ, 2015. 390 с.
5. Термінологія та переклад / Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Вінниця: Нова книга, 2010. 232 с.

Допоміжні джерела

1. Гимер Н. О. Терміни як основа фахової мови. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Мовознавство*. Т. 21, вип. 19 (1). 2013. С. 89-93.
2. Гречина Л. Б. До проблем лексичних труднощів перекладу науково-технічної літератури. *Вісник Житомирського державного університету*. № 57. 2011.
3. Ивасюк Н.О. Business marine and navigation English. Part 1. Английский язык в морском бизнесе и судовождении. Одесса: Феникс, 2009. 171 с.
4. Ивасюк Н.О. Business marine and navigation English. Part 2. Английский язык в морском бизнесе и судовождении. Одесса: Феникс, 2010. 284 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Теорія та практика перекладу. URL:
[http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1211/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82.%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF.%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA.%D0%A2%D0%9F%D0%9F%20\(%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86.\)%20%D0%B0%D0%BD%D0%B3..pdf](http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1211/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82.%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF.%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA.%D0%A2%D0%9F%D0%9F%20(%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86.)%20%D0%B0%D0%BD%D0%B3..pdf)
2. European Scientific Journal. URL: <http://eujournal.org>
3. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com>
4. Science and Technology of the XXI century. URL: <http://konfist.fl.kpi.ua>
5. *Sinking about and Working with Maritime Language and Terminology.* URL: <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/28329/Sinking%20about%20and%20Working%20with%20Maritime%20Language%20and%20Terminology.pdf?sequence=1>
6. Terminology Coordination. URL: <http://termcoord.eu>
7. *Wartsila Encyclopedia of Marine Technology.* URL:
<https://www.wartsila.com/encyclopedia>